

УДК 72.01

ДИЗАЙН ВНУТРІШНЬОГО ВИСТАВКОВОГО ПРОСТОРУ: КОМПОЗИЦІЙНІ ПРИЙОМИ І ЗАСОБИ

АБИЗОВ Вадим, СІДОРОВА Аліна
Київський національний університет технологій і дизайну, Україна
loisidorova@gmail.com

Надано результати дослідження щодо композиційних прийомів і засобів дизайну внутрішнього середовища виставок. Розглянуто варіативність розташування й оформлення експонатів, їх освітлення та кольорового рішення інтер'єрів. Метою даного дослідження є визначення особливостей дизайну сучасних внутрішніх виставкових просторів. Результати досліджень можуть бути використані у реальному проектуванні внутрішнього простору виставок та при складанні завдань на їх проектування.

Ключові слова: дизайн, виставки, внутрішній простір, композиція, колір.

ВСТУП

В останні роки дизайн виставкових просторів все більше розвивається в Україні. В той же час, більшість сучасних українських виставок проводяться у випадкових приміщеннях: в палацах спорту, у фойє кінотеатрів, клубів та адміністративних будівлях та мають недосконалі дизайнерські вирішення.

Сучасні виставки мають використовуватися не тільки для експозиції, а й для відпочинку, зустрічей та спілкування людей. Також виставки як фактор наукового процесу посідають важливе місце в налагодженні економічних зв'язків та міжнародного співробітництва. При цьому ставляться такі завдання як показ досягнень, обмін інформацією та досвідом. При організації виставок ключовим питаннями є створення їх привабливого дизайну з урахуванням специфіки експозиції. Виставковий простір в сучасних умовах зазнає значних змін: від статичного до гнучкого та динамічного з відповідною технологічною платформою.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У зв'язку з відсутністю, часто-густо, належної організації внутрішнього простору для експозицій, актуальною проблемою стає виявлення композиційних прийомів і засобів дизайну виставкового простору, чому власне і присвячене дане дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.

Загальний розвиток виставкової діяльності потребує розробки відповідних сучасних вирішень внутрішнього простору виставкових закладів. Ефективність виставкової діяльності напряму залежить від

якості та правильності організації експозиції та вмілого застосування композиційних засад організації її середовища.

Графік руху відвідувачів відіграє не тільки функціональну роль, а й впливає на загальне композиційне вирішення виставкового простору. Йому має бути підпорядкована загальна композиційна ідея простору. Такий прийом здебільшого використовують у показі невеликих за розміром експонатів. У таких виставках внутрішній простір побудований на грі асоціацій, усі експонати розповідають одну й ту ж історію [1-2]. Графік руху допомагає «читати» виставку в певному установленому порядку. Так можна виділити два основних види графіків руху – деревоподібний та мережевий. В деревоподібному способі кожен предмет витікає один з одного, як гілля у дерева. Великі предмети переходять в середині, середні в малі. В мережевому варіанті об'єкти витікають один з одного, утворюючи розгалужену мережу.

Надалі слід вирішити композиційний прийом розташування об'єктів – симетричне або асиметричне [1]. Симетричне розташування потребує організувати об'єкти відносно центральної осі виставкового простору. Такий прийом підходить більше для виставок, організованих за принципом анфіладної галереї. Асиметричне розташування, у свою чергу, потребує розміщувати об'єкти не дзеркально відносно основної осі. Такий прийом часто використовується для показу малих за розміром експонатів таких, як аксесуари, одяг, невеликі скульптури та ін.

Проте сучасні експозиції бувають іноді настільки великими, що відвідувач не може ознайомитися з усіма матеріалами, не кажучи вже про їх глибоке вивчення. У зв'язку з цим особливо важливим є організація виставки за допомогою таких композиційних прийомів, які допомагають виявити та підкреслити провідні експонати, а саме: створення вільного простору навколо їх; виділення експоната розміщенням; контрастне вирішення навколишнього простору за кольором, розмірами, оформленням; застосування спеціального освітлення. Значення провідних експонатів може бути підкреслено місцем їх розташування в залі, на стенді, стіні.

Одним із важливих композиційних прийомів – є визначення композиційного центру експозиції. Потрапляючи у виставкове приміщення, погляд відвідувача, як правило, прагне до об'єктів, що розміщені в центрі. Відповідно до цього такі об'єкти можуть бути виділені кольором, розміром або формою [1]. Тому, щоб виділити окремі експонати, підкреслити їх значущість навколо них залишають великий простір, що сприяє концентрації уваги на певних об'єктах показу.

Важливим композиційним прийомом і засобом є масштаб, який слід брати до уваги в вирішенні внутрішнього простору виставок. Так, великі за розміром експонати, наприклад, автомобіль, потребують значно більшого простору, аніж маленькі. В основі масштабу лежить співвідношення розмірів з урахуванням параметрів об'єктів, що експонуються [1-2]. Часто виникає проблеми, коли занадто великі експонати намагаються поставити у занадто малий простір і навпаки..

Тому варто забезпечувати масштаб і композиційну врівноваженість виставкового простору, який має відповідати не тільки розміром експонатів, але й їх зручному огляду.

Важливим композиційним засобом є організація відповідного освітлення в інтер'єрі виставки. Взагалі у літературі виділяють певні вимоги до освітлення, а саме спрямованість основного світлового потоку на виставкову зону, що досягається правильним розташуванням джерел світла по відношенню до експозиційної площі, усуненням відблисків від експонатів і забезпечення більшої яскравості експонатів щодо фону [3-4].

Для виявлення експонатів, створення чіткої відмінності між експозицією і оточенням, між формою і фоном у об'ємних предметів використовуються світлотіньові ефекти, у площинних - контраст по яскравості і кольору. Освітлення створює першорядний і другорядний поділ розгляду експонатів. Таким чином, слід користуватися не тільки загальним освітленням, а й локальним, завдяки якому експонати «не випадають» із загального композиційного рішення. Локальне освітлення є дієвим композиційним засобом, який підкреслює і виділяє експонат у внутрішньому середовищі виставки.

Такий композиційний прийом як контраст – це різко виражена протилежність за певними особливостями, протиставлення, боротьба різних об'єктів в композиції [1]. Завдяки контрасту об'єктів виникає динаміка, відчуття руху в сторону домінантного експонату. Контраст може бути за формою, кольором, розміром, масою, структурою. Так, наприклад, одноманітний перегляд виставки може перериватися кінопереглядом або звуковим супроводом. Але не слід зловживати контрастним прийомом, краще його поєднувати з нюансом. Нюанс – це слабо виражені відмінності між об'єктами по формі, розміру, кольору [1]. Правильне поєднання контрасту з нюансом створює гармонійне та привабливе середовище для відвідувачів виставки.

Ще одним важливим композиційним прийомом є вдале застосування в інтер'єрі кольору. Колір є одним з невід'ємних ознак природного, предметного та внутрішнього середовища. Кольорова гамма має вирішуватися не ізольовано для кожного приміщення, а бути єдиним задумом для всього внутрішнього простору виставки. Часто в оформленні стін залу використовують ахроматичні кольори, в особливості - білий, світло-сірий, іноді чорний. Якщо потрібен хроматичний фон, то це в свою чергу спокійні мало насичені кольори: пісочний, бежевий, коричневий, синьо-сірий, теракотовий. Це сприяє концентрації уваги відвідувача, в першу чергу, на об'єктах експозиції.

Щоб сформувати колірну композиційну схему для експонату слід визначити найтеплішу пляму і найхолоднішу в даному об'єкті. Потім визначаємо колір середній по теплоті між двома цими знайденими кольорами. Потрібно мати на увазі, що в експозиції виставки може бути відсутнім значна частина колірного діапазону, тому ми беремо не

абсолютне значення теплоти, а відносно. Середнє знайдене значення - це і є композиційний колірний центр [3-4].

Важливо пам'ятати, що колір впливає на людину на фізіологічному та психологічному рівні [2]. Колірне рішення формує сприйняття не тільки інтер'єру в цілому, але й його експонатів.

Отже, застосування сукупності усіх наведених композиційних прийомів і засобів буде впливати на гармонійне та якісне формування внутрішнього простору виставкових комплексів. При цьому важливим є забезпечення стилістичної єдності і цілісності всього внутрішнього виставкового середовища.

ВИСНОВКИ

Аналіз літератури та сучасної практики проектування та експлуатації внутрішніх виставкових просторів дозволив виявити основні прийоми і засоби дизайну, що впливають на створення їх композиційної єдності і цілісності, а також сприяють формуванню якісного та гармонійного експозиційного середовища. До таких прийомів і засобів відносяться: організація раціонального графіку руху глядачів в залежності від параметрів приміщень і експонатів; композиційні прийоми їх розташування; масштабність, контрастність, нюансність розташування й оформлення експозиції; організація відповідного освітлення та кольорового вирішення інтер'єру в цілому та різноманітних експонатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клік Р.Р. Художнє проектування експозицій. Москва: Вища школа, 1978.
2. Літвінов В.В. Практика сучасної експозиції. М.: Плакат. 1989. 192 с.
3. Савицька О.С. Принципи архітектурно-планувальної організації виставкових комплексів: автореф. дис. ... канд. арх.: спец. 18.00.02 «Архітектура будівель і споруд». Київ. 2005. 29 с.
4. Савицька О.С. Гнучке планування виставкових комплексів. Регіональні проблеми архітектури та будівництва. Випуск 5-6. Одеса. Архітектурний інститут ОГАСА, 2003. С. 152-155.

ABIZOV V., SIDOROVA A.

INTERIOR EXHIBITION DESIGN: COMPOSITIONAL METHODS AND MEANS

The results of the research on compositional methods and means of exhibitions' interior design are given. The variability of the layout and decoration of exhibits, their lighting and the colour of the interiors are considered. The purpose of this study is to determine the design features of the interior space of contemporary exhibitions. The research results can be used in the actual design of the interior space of exhibitions and in the tasks for their design.

Keywords: design, exhibitions, interior space, composition, colour.